

Ágoston Katalin

KULCSOS GYEREK SZABADSÁGA

PRIVÁT FÉLMŰLT MISKOLCON

Utánam, srácok! Ezt a címet viseli a számos közösségi eseményt, akciót, tudományos vizsgálódást, kiadványokat, élményszámba menő bulikat egybefogó programsorozatunk, amely a korábbi „24” (egy szimbólum számjegy alatt futott) projektünk örököse. Anno már a huszonnégyel hangsúlyozni kívántuk az 1989 óta eltelt időt – mely alatt felnőttek a rendszerváltás körül született generációk – és az utolsó lehetőség sürgető voltát: most, a 24. órában feltétlenül fontos megörökíteni az államszocializmus, vagy akár a korábbi évtizedek hétköznapjaiból ránk maradt városképi elemeket, helybéli toposzokat, urbánus legendákat.

Rakétát vagy glóbuszt imitáló játszótéri mászókák, beton virágtartók, pingpong- és sakk-asztalok, neonok, pihenőpadok, mozaikok és kompozíciók – művészi értéket, védettségre jogosító kivételességet aligha hordoznak, viszont befolyásolták közel fél évszázad miskolci hétköznapjait. A miskolciakét.

Nyom nélkül fognak eltűnni, ha nem használjuk ki az utolsó pillanatot. Számos egykoron közismert jellegzetesség ma már csak fotókról köszön vissza. A miskolciak többszólamú megszólításával próbálunk egy-egy hajdani utcabútor, kültéri dísz, netán filmek (mondjuk éppen az „Utánam, srácok!”), irodalmi alkotások révén a korban híressé vált tárgyak máig vezető sorsa felől tájékozódni, törekvésünk megörökíteni a letűnt idők utolsó rekvizitumait.

A „Privát félmúlt Miskolcon” családtörténet-sorozattól mindenekelőtt a porosodó fényképalbumok feltárlását várjuk, és bízunk abban, hogy a fotók előhívják a történeteket, melyeket a rokonság egyfajta hagyományként őriz, élményszerűen mesél, sajátos családi legendáriumként konzervál. Olyan miskolciaknak kívánunk megnyilvánulási lehetőséget biztosítani, akik hajlamot éreznek félmúltjuk speciális közzétételére. Emlékezetes eseményeket vagy éppen jellemző pillanatok, használati tárgyakat, bútorokat, s hasonlókat megörökítő felvételeket keresünk, amelyekhez a közlő hajlandó az egyéniségét, családjának mentalitását tükröző kommentárt, tetszőleges „műfajú” szöveget írni.

Az ekképpen születő kvázi „képregényeken” keresztül szeretnénk közvetlen betekintést nyerni a privát félmúltakba, melyek fontos, autentikus építőkövei Miskolc történetének.

Észak-Keleti Átjáró Egyesület

atjarok@gmail.com

A SZOROZAT EDDIG MEGJELENT KÖTETEI:

KAPUSI KRISZTIÁN-TOKÁR ZSOLT: Muslicák a demizsonban
DARÁZS RICHÁRD: Moszkvics a szakadéokban
BALOGH ATTILA: Onedin család a Szinván
ÁRVAI SITYU-HALÁSZ ÁGNES: Gitár a hátizsákban
KARLAKI ORSOLYA: Vattacukor térzenével
SIMONYI ZOLTÁN: Robinzon a járdaszigeten
JOÓ TÍMEA: Gyöngyvirágtól Zöld Sárkányig
VAJDA CSILLA: Volt egyszer egy Avas
PETRUSKÓ NORBERT: Zenekar a tize(negyed)iken
IVÁN ZSOLT: Winnetou a patakparton
GALLI ANDREA: Ácskapcsok a fűzfa alatt
CSATLÓS-HALÁSZ ÁGNES: Vasgyári éden, avasi ándörgránd

SZABÓ ZOLTÁN: 12-es buszra nem szállunk!
TASNÁDI CSÖPI: Egyedül Miskolcon?
JACSÓ PÁL: Nem múlnak a gyermekévek
SIKOPARIJA LUJZA: Egy turista mit tehet
TOMASOVSKI ISTVÁN: Egy átlagos nap a Kilián-délen
KISS KRISZTA: Vörös téglák, fehér köpenyek
GELSEI LILI: Ki és be a strekken
RITTER RENÁTA RITA: R3
VARGA P: ALADÁR: Régi idők focija a miskolci „városligetben”
RADÁNYI JUDIT: Kilián-dél, a mi kis falunk

ÁGOSTON KATALIN

KULCSOS GYEREK SZABADSÁGA

SZERZŐNK ÖNMAGÁRÓL

„Szabadság, szerelem! E kettő kell nekem.” Szabad szellem, motorozás, ijászat, a játék, a spontán, a bolondos dallamok, amik meghatároznak. A minden és a semmi pulzál bennem. Amit a szerzőről írtak: „egy titokzatos, őszinte és tiszta nő. Egy pillangó. Akinek bábá állapotban nem látható a szépsége, de a tiszta szív megérzi, megérinti és pillangóként látja repkedni.”

Nem is tudom, hol kezdjem, cikáznak a gondolatok a fejemben. Mit is jelent a Privát Fél múlt az olvasatomban, mi is az én félmúltam, múltam? Mik azok a lényeges mérföldkövek, amik azzá tettek, amivé váltam a jelenemben. Rengeteg megválaszolatlan kérdés. Ahogy visszagondolok a múltra, a kérdések szaporodnak.

De, mérföldkőhöz értem, a negyvenet átlépve talán érdemes számot vetni az eddigi történettel. Elfeledett érzések, gondolatok és emlékek, barátok, évek, a múlt lenyomatái élnek bennem mélyen eltemetve. Miközben azon gondolkodom, hogyan töltöm meg az (előírt) oldalakat, azon jár az agyam, hogy nincs is ekkora terjedelmű a múltam. Holott, nem egyedi a múlt, teljesen átlagos gyerekkorom és fiatal felnőttkorom volt a múlt század végén. Érdekes, hogy tősgyökeres miskolciként semmi kötődésem nincs a vasgyárhoz, mégis beépült a világomba a kohászat és a nehézipar. Bányász kötődésem ugyan van, nagyapám bányásként, bányász (vájár) oktatóként dolgozott Perecesen. In medias res... hát vágjunk bele. Antropológusként is azt tanultam milyen a határon mozogni a kint és a bent vonalán. Az életem is arról szól, hogy egy mezsgyén haladok lépésenként értelmezve a körülöttem lévő történéseket. A két család, ami gyökeresen meghatározta az életemet, amit szeretnék szeretettel bemutatni. Édesapám és édesanyám családja a két véglet az életszemléletük és az életstílusok szerint is, talán erre mondják, hogy az ellentétek vonzzák egymást.

Szeretnék bemutatkozni: borsodi vagyok. 1979-ben születtem egy szép szeptemberi napon. Miskolcon, a belváros szívében, a salakmotorpálya mellett nőttem fel és itt élek most is. A kilences szám meghatározó az életemben, ha összeadom a születési számaim, kilenc-re végződik és imádott dédnagymamámmal születünk egy napon, persze néhány évtized különbséggel. Szüleim Miskolcon éltek, apukám ága Miskolc-Perecesről származik, bár a családi legendárium más szálakat is említ, erre sajnos már bizonyíték vajmi kevés, talán egyszer fény derül az Ágoston család teljes történetére. Igazi bányász család volt, nagyapám bányászoktató, keresztapám édesapám testvére vájár. Nagyanyám háztartásbeli, bányászfeleség négy gyermek édesanyja. A testvérek szépen jöttek mint az orgona-síp, édesapám volt a legkisebb a sorban, ő is maradt a legtovább a családi fészekben. Igazi nagy család, rengeteg testvér, unokatestvér koptatta a lépcsőt a perecesi kislakásban. Latinos temperamentum jellemezte a perecesi világot, elszigetelve a város zajától. Unokatestvéreim közt többen dolgoztak a vasgyárban is, unokanővérem kovácsnak tanult és a gyakorlatát is a vasgyárban teljesítette.

Életem első három évét Perecesen töltöttem, a szuterénban laktunk a szüleimmel, tipikus vörös téglás ikerházban. Onnan költöztünk a kényelmes és komfortos új építésű Vörösmarty lakótelepre. Az álom kétszobás lakásba, fiatal családként. Ekkor még csupán hárman voltunk a szüleimmel, testvérem már a „panleba” született.

Igazi szocialista családként élünk, ahogy a reklámokban és a nyolcvanas évekbeli ifjúsági filmekben is láthatjuk. Anyukám kalandos utat bejárva érkezett meg fiatal lányként Miskolcra, katonacsalád lévén sokat költöztek, így mozgalmas életüknek végül Miskolc adott otthont. Hortobágyi nagymamám nem messze élt tőlünk, csupán kétsaroknyira, ő volt az igazi nagymama az életemben. Ma is Miskolcon élünk, a Vörösmarty lakótelepen, a játszótéren, ahol mi játszottunk gyerekként, most az itt felnövőök gyerekei játszanak.

Az 1960-as években indult el a tömeges lakásépítés Miskolcon, először a beépítetlen területeken (Selyemrét, Kilián), majd szanálással más részeken is (Vörösmarty lakótelep, Győri kapu, Árpád út, Avasdél). Óvodák, iskolák épültek; a több mint negyven általános iskolával és a húsz körüli középiskolával, egyetemével Miskolc a térség legnagyobb iskolavárosa lett.

A Vörösmarty városrész, Miskolc szíve mellett helyezkedik el, a Népkert és a salakmotorpálya közvetlen szomszédságában. A salakmotorpálya a 80-90-es években egy élő organizmusként működött. Még ma is érzem a salak szagát, hallok a motorok zúgását. Minden délután edzés volt, hétvégente versenyek tarkították a nyarat. A motorok moraja már nem is volt feltűnő, úgy megszokta a fülünk. A versenyek idején megtelt a környező lépcsőházak erkélye, ablaka és persze illegálisan a panelek lapos teteje is. Fürtökben lógtak az emberek, a közös képviselők és a rendőrök próbálták kordában tartani a nézők seregét, persze haszontalanul. Édesapámmal néha kilátogattunk az akkor hatalmasnak tűnő salakpálya szélére. Később a barátokkal lógtunk be a pályát övező betonkerítés résein, vagy ha picit nyitva maradtak a kapuk. Néztük, ahogy a hőbörgő motorok róják a köroket és egy-egy vadabb kanyar után vágják fel a salakot a rézsűre. Elcsendesült az oly mozgalmas pálya. Serdülőkoromban rendszeresen koptattuk a gyepet és a salakot mi is pingpongosok, hisz a Mémtéhez tartozott a pálya. A városrész előnye, hogy jó pár bölcsőde, óvoda és általános iskola volt a környéken és persze rengeteg gyerek. Igazi közösségi tér volt az udvar és nem csupán nyáron, hanem az év minden napján, télen-nyáron, ősszel-tavasszal bandáztunk a hasonló korú gyerekekkel.

Ott nőttünk fel együtt, jóban és rosszban, teli huncutsággal. A telepen lakó gyerekekről általánosságban elmondható, a telepen lévő oktatási intézményekbe jártak, így sokan ismertük egymást. Érdekes tény, az idők során több itt gyerekeskedő ma már felnőtt elköltözött innen, családosként viszont visszatértek. Ez a városrész sokkal szorosabb kötődést eredményezett, mint gondoltam volna, persze sokunknak a szülei és nagyszülei még mindig itt élnek, így kézenfekvő is „haza”-költözni. Én is így tettem, immár tizenhárom éve, még a lépcsőház is ugyanaz, csupán az emelet más. Szeretettel fogadtak az első lakók, úgy éreztem hazatértem.

Korai élmények... Meglepő módon a vasutas bölcsődébe jártam, ami a Bocskai utca közepén terpeszkedett hatalmas udvarával. Külső szemlélőként piciny udvarházra emlékeztető házikó, úgy emlékszem eleve bölcsődének épült. Kislány koromban mindig nézegettem a kúria-szerű építmény szépségét, a főbejárat előtt magasodó szoborpárt, mely óvón áll és figyel.

Halvány emlékeim vannak, hogy még félálomban pizsamában és a lila csíkos ágyneműmben vitt édesanyám a bölcsibe. Oda jártunk páran az utcából, majd „tanulmányaimat” a vasutas óvodában folytattam a (többiekkel ellentétben) Tiszai pályaudvar tözsomszédtségében (pedig semmi közünk nem volt a vasúthoz). Az utca gyerekei pedig a telep ovijaiba jártak, így olyan sok kapcsolatunk nem is volt. Emlékszem rengetegszer tettük meg gyalog az utat az édesanyámmal, a Tiszai és a Bocskai között. A legrövidebb út a vasutas lakótelep mellett vezetett el, át a felüljárón keresztül télen-nyáron. Mindig adódott az alkalom, hogy a felüljáró alatt elrobogó vonatokat megcsodálhassuk. Gyalogoltunk. Volt, hogy hárman mentünk, testvérem a babakocsiban mi meg mellette baktattunk hazafele. Sose felejttem el, volt mikor nagymamám ment értem, nála voltam késő estig, anya már sötétben ért értem, miközben vitt haza a Hold mindig követett, mintha nekem világított volna. A Hold az útitársunkká szegődött. De az ovi, mint minden gyermek életében meghatározó volt... na igen. Itt esett meg az első szerelem is. Imi, az ovistársam későbbi osztálytársam személyében. Az udvaron sokat rollereztünk, emlékszem. Volt egy alkalom, sietve rohantunk az udvarra, mindenki a legjobb rollereket szeretete volna megkaparintani, számomra a favorit egy fekete-sárga járgány volt, persze Imi kaparintotta meg, még olyan mérges talán sose voltam piciny életem során. Pár kör után diadalittasan kaptam meg tőle. Egy másik ovis társra is élénken emlékszem, Ő Béci, mindig minket vittek el utoljára. Együtt ültünk a kispadon és várakoztunk csendben. Szüleink úticélja is hasonló volt, ő is a Bocskain lakott.

De a Tiszai nagy előnye, hogy ott volt a pályaudvar, pici kis kioszkokkal tarkítva. Ha édesanyámnak úgy volt pénze, mindig bementünk és vettünk egy gyermekújságot, igaz leggyakrabban orosz nyelvűt, mert ahhoz mindig volt egy ajándék hanglemez. Halványkék színben pompázott és átlátszó volt. Igaz, nekünk lemezlejátszónk nem volt, bakelit lemezt is csak feketét láttam akkoriban. De a szomszédban volt egy lejátszó, alig vártam, hogy átkéredzkedhessek Gizi néniékhez, hogy csak behallgassak a kék csodalemezbe. S ha már ott voltam, mindig ott ragadtam vacsorára, reggelire vagy ebédre is. Valahogy ez a társasházi közösség normális világa volt akkoriban.

A monumentális épületek a sorsom részét képezték. Az általános iskolát, a körzethatárok miatt a 12. számú Általános Iskolában végeztem el, a dolog szépsége, hogy édesanyám is ezek között a falak között tanult. Kellemes gondolat ez mind a mai napig, hogy ugyanabba az épületbe jártunk. Hagyomány is lehetne. Erre nagyon büszke vagyok. Reggel, este kísérték minket, mert át kellett kelni az akkor Kun Béla, ma Soltész Nagy Kálmán utcát keresztező gyalogátkelőn. Bezzeg, akik a 7. számú iskolába jártak, azokat nem kísérték. Szerettem is volna oda járni. Reggel édesanyám vitt, majd később már együtt mentünk az öcsémmel, hiszen egy lett az úti célunk. Hazafele pedig a tanárnő, felsőben, akivel az utolsó órán voltunk, engedett át minket a zebrán. Érdekes kis zárt világ volt. De az iskola épületét nagyon szerettem, a hatalmas lépcsőket. Alsóban az emeletre szinte fel se mehettünk, nem is igen volt ott dolgunk, felsőben pedig már szinte minden óránk fent volt. Büszkén vonultunk és vándoroltunk a termek közt. Az orosz terem lett a miénk, lévén orosz tagozatosak voltunk Hubai tanárnő vezetésével. Az orosz terem kapott egyedül szint, tanárnő irányításával szép zöldre lett festve, mondván, hogy az megnyugtatóan hat a diákokra. Hát nem tudom megnyugodott-e a társaságunk. De egy biztos: erős kis közösségek alakultak az osztályon belül, azok a barátságok végig kísérték az általános iskolát, és még azon is túl hatottak.

JÁTSZÓTÉR, MINT VALÓDI KÖZÖSSÉGI TÉR

A hátsorban, ahol felnőtünk, rengeteg gyerek volt, jöttünk-mentünk-szomszédoltunk. Ahova betértünk általában, éhesen nem mentünk tovább, mindenhol megkerült egy plusz tányér, vagy vajas kenyér, szörp, vagy csupán egy pohár víz, amit az éhes-szomjas gyereksereg megkívánhat. Bandáztunk. A játszótér és az azt körülvevő porolók és padok voltak a törzshelyeink fiatal iskolás korunkban. Suli után ott gyülekeztünk, beszélgettünk, játszottunk, mászókáztunk és igen kamáztunk is, mint oly sok miskolci. Sokáig nem is tudtam, hogy teniszlabda a neve, mi csak kamalabdának hívtuk a neonzöld labdát. A telepen halad keresztül a Szabó Lőrinc sétány, a sétányon a villanyoszlopok mellett padok sorakoztak, beton karfával, barna fa ülökével. A sétány volt a kama pálya, jól lehatárolható volt a villanyoszlopok miatt, de teniszeztünk, tollasoztunk is.

A pingpong volt a „szakmánk”, de nagyon szerettünk teniszezni is, azt csak lent az utcán tudtuk igazán jól művelni. Emlékszem egyszer, mikor vadul játszottunk a Borsvezér utcán az úttesten, a játszma hevében nem vettem észre a hátam mögül érkező biciklist. Így megéltem milyen az, mikor elüt egy vad biciklis. Nem is értem miért az úttesten ütöttük a labdát, nem volt forgalom, szerintem az út szélén se parkolt akkoriban sok kocsi. Hely is ott volt a legtöbb. Nagymamám körfolyosós házban lakott az elsőn belső betonozott, hátsó parkosított udvarral. De bent az ablakok miatt nem teniszezhettünk, maximum, ha az emeletről lógattunk le pingpong labdát, azt ütögethettük gyakorlásképpen. Fogadott keresztapám nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy szabadidőnket a sport és legfőképpen a pingpong töltsse ki. Idősebbek laktak már csak a házban. Így maradhatott csupán a biztonságosnak (nem) mondható utca, ott galibát az elpattanó labdával sose okoztunk.

A Szabó Lőrinc sétányon a villanyoszlopok között biciklivel rengeteget szlalomoztunk, igaz nem volt mindenkinek biciklije, de nem is volt nagy ügy, gyakran adtuk kölcsön a játékokat. Igaz volt, hogy kéretlenül is elvették azt, de valahogy estére minden visszatért a jogos tulajdonoshoz. A nosztalgia övezi ezt az életszakaszt, bár lehet azért szépülnek meg a játszóteres élmények, mivel én is ott töltöm a napjaim nagy részét.

Manapság a játszótéren ülve, próbálom felidézni, hogy is nézett ki a mi játszóterünk, a hinta, melyből hatalmasat lehetett esni és óvatosan hajtottuk, hogy körbe ne forduljon. Persze titkon arra vágytunk, hogy pördüljön csak. A rakéta és a hatalmas gömb-, és a hajlított létramászóka is ott meredett, versenyeztünk ki ér hamarabb a tetejére. Ma sétálva a lakótelep játszóterein egy-egy régi részlet mementóként fennmaradt, csupán az emlékekben él a régi banda szelleme.

A gesztenyefák alatt kicsi farönkök voltak sorban (négy lábon álló fekvő hasábok), elmaradhatatlan volt a kő pingpongasztal, melynél rengeteget forgóztunk. A beton sakkasztalok hozzá tartozó padokkal sorakoztak szépen. Hiányoznak ezek a retró játékok, gyerekeinknek erről már csak mesélhetünk. A mi telepünkön egy csúszda idézi a régi játszótér hangulatát, mely kívül esik az új modern, biztonságos körbezárt területen. Egy árva csúszda, mely egy betonkör homokozóba siklik bele. Érdekes, de minden kisgyerek szereti ezt, a régi szabályoknak fittyet hányó játék-leletet. Hazafele mindig vetek rá egy pillantást, hogy meg van-e még, hiszen gyerekkorunk szerves része volt. Egy olyan rész, ahol mi felnőttek is játszottunk kisgyerekként és most a mi gyerekeink csúsznak.

Fordult a kocka, már mi aggódunk, mint régen a szüleink értünk. A játszótér igazi közösségi színtérként működött. De télen se állt le az élet, igazi havas telek voltak akkoriban. A lakásba akkor mentünk

be, ha átnedvesedett a ruhánk, de maximum egy gyors ruhacsere erejéig, vagy ha már nem volt száraz ruhánk, ültünk a radiátor előtt és vártuk, hogy mihamarabb száradjon és mehessünk kifelé a többiekhez. A pingpongasztalokat a ház végében egy hatalmasnak tűnő domb ölelte körbe, ez a tereptárgy gyerekszemmel hatalmas hegyvonulatnak tűnt. A telek nagy részét a dombon töltöttük, hiszen rengeteg csúszási lehetőséget rejtett magába, több pályát is kialakítottunk, könnyebbet, nehezebbet. Rengetegen voltunk kint, sötétedés után mentünk be, akkor se önszántunkból, hisz élveztük a havat és a közös játékot. Mai napig sztori itthon az öcsém esete, mikor kint csúsztunk, hógolyóztunk egészen sötétedésig és még azon is túl. Jött be a testvérem, mivel nem látott csupán homályosan, hogy törölje már meg valaki a szemüvegét, mert akárhogy próbálja csak homályos. Anyukám érdeklődve vette magához a szemüveget, csodálkozva szemlélte, hogy miért is lát homályosan, hiszen a játék hevében kiesett az egyik lencse a szemüvegből. Persze sose lett meg a hiányzó üveg, de azóta is emlékezetes ez az eset a családukban.

A SZÜRKE MOSZKVIC

A játszótéren nekünk, azaz nekem volt menő járgányom, a fém és nagyon nehéz lábpedálos szürke Moszkvicom. Szüleim hozták vonaton haza a Szovjetunióból, kicsi lány voltam. Imádtam vezetni, a sétány réme lehetett ez a gép. Emlékeszem, versenyeztünk ki vezesse, és gyerekek ültek az orrán és a hátulján is. Barna bőr ülése volt, egy meseautó, igazi kabrió. A kis nagy autónak műszerfala volt a nagy testvérről mintázva, a kormány közepén helyezkedett el a műanyag dudu, melyet élvezettel nyomogattunk, ha a közelünkbe jött egy kis vagy nagy ember. Az elején kerek lámpa foglalt helyet, és hátul is lámpabúra, teljesen olyan volt, mint a nagy igazi autó, élek a gyanúperrel, hogy még a kaszni is hasonló volt, legalábbis anyag szinten, hiszen nagyon nehéz jószág volt. Nem volt matrica rajta semmi, maximum a rendszámtábla a hátulján. Bár kisebb matricákat ragasztottam rá, hogy a szürkeségét alakítsam. A legfantasztikusabb dolog a világon, nem emlékszem, hogy másnak lett volna ilyen. Sajnos a kisautó sorsa homályba vész, a családi legendárium úgy tartja, hogy egy másodunokatestvér kapta meg. Akkortájt, apukám fuvarosként elvitte Dunántúlra.

BICIKLIS CSAPATÁS

A négy kerék után, elég hamar két kerékre váltottam egy csoda szép bordó, az első villánál króm rugókkal ellátott Csepel bicikli formájában. Hosszúka bőrüléssel, amin szerintem ketten is elfértünk volna. Igazi különleges dolog volt ez. Egyedi, akkor persze úgy éltem meg, hogy a sok egyen bicikli között annak számít, mert mindenkinek egyforma volt, csak nekem volt más. Mikor kinőttem, szintén egy csoda került elém, egy zöld Camping bicikli formájában, melyet, össze lehetett hajtani középen. A vázon volt egy bumszli négyzet, megszakította a fémcsövet a négyzet, ami mentén ketté lehetett hajtani a biciklit. Vagy nem tudom mi célt szolgálhatott :D Ez már igazi nagy bicikli volt, az utolsó biciklim. Azt tudom, hogy a Kiss gyerekeknek is nagyon tetszett ez a zöld csoda, rengetegen voltak, mint az orgonasíp, szerintem több mint hét testvért számlált a Kiss család. Egy alkalommal el is vitték egy körre, persze az engedélyem nélkül titokban, mikor a porolóhoz támasztottam. Úgy érzem igazán szerencsés gyerekkorom volt. Rengeteget bandáztam kint, és mindig volt valami menő járgányom. Testvérem már igazi BMX biciklivel rőtta a sétányt és körbe a játszóteret, melyet egy osztrák buszki-rándulás alkalmával hoztak a szüleim.

A kilencvenes években már javában folyt a bevásárló turizmus nyugat felé. Bécsi buszos kirándulásokra jártak a szüleink, emlékeim szerint a munkahelyek szervezték a kirándulásokat, vagy szomszédokkal mentek, már nem is emlékszem pontosan, de azt tudom, hogy egy-egy ilyen kirándulás alkalmával úgy vártuk a megérkezést, mint a Mikulást. Hiszen mindig jött valami apróság Bécsből, a bécsi üzletekből. Édesség, bicikli a testvéremnek. Hűtőt és más nagy, háztartási cikket nem hoztak, a testvérem biciklijére emlékszem élénken, mindig is vágytam egy olyan vagány biciklire, az én kecses zöld biciklimhez képest az maga volt a vagányság netovábbja. Veszélyes is volt, nagyon hatalmasokat esett vele a testvérem, volt, hogy át is fordult vele, melynek az álla és a feje látta kárát. Szinte a fején pördült át a sétányon az egyetlen lépcsőfokról ugratva le. Egyszer úgy megijedt, mikor látta az esés után, hogy fut felé egy idegen ember, hogy hazaszaladt. Később kiderült, hogy a szomszédban lakó orvos volt az, aki a nyomába eredt segíteni, mert nem hitte, hogy ekkora bukást épp bőrrel megúszott. De akkor is kemény koponyája volt, így megmenekült, hála az égnek. A családi legendárium így újabb történettel bővült.

A NÉPKERT

A Népkert, a város tüdeje. Miskolc belvárosának legnagyobb parkja. Gyerekkoromban mikor változatosságra vágytunk, átmentünk a Népkertbe játszani. A városi sportcsarnok jégpályája télen igazi kincs volt, ott töltöttük a hétvégék nagy részét. Ősszel pedig a Sörfesztivál forgataga nyújtott szórakozást kicsiknek és nagyoknak. A Sörfesztivál többnapos rendezvény volt, rengeteg programmal. Szakmai, vagy mezőgazdasági kiállítás is volt a rendezvényen, a sportcsarnok belső tere és a külső jégpálya is programoktól hemzsegett. Mindenütt sörös pavilonok, hot-dog és pattogatott kukorica árusok, a sarkon pedig makukát árultak papírzacskóban. Igazi vásári játékok is voltak, ringlispíl, do-dzsem, ezek élénken élnek az emlékezetemben.

A Vigadó épülete pedig otthont adott a MÉMTE asztalitenisz csapatának. Így naponta mentünk a sporttársakkal a Népkertbe, és az edzés elején bemelegítés gyanánt nyáron ott róttuk a köröket. Nekem a Vigadó épülete mindig megmarad az első edzéseim színhelyének. Ha arra sétálok, arra gondolok, hogy itt kezdtem rövidke pingpongos pályafutásomat. A Sissi szobor is meghatározó látványossága a kertnek. Az eredeti szobor a Herman Ottó Múzeumban található a Görgey utcában. A szobor valamiért, hasonló funkciót töltött be, mint a Centrum áruház előtt a szökőkút, mindig a szobornál találkoztunk. Talán azért, mert meghatározó és egyedi pontja volt a hatalmas Népkertnek. Mindig megcsodáltam a szobor szépségét, talán ezért is lett gyerekkorom kedvenc filmje a Sissi életét feldolgozó sorozat... Romy Schneiderrel természetesen.

A KÖNYVTÁR

A Népkert tőszomszédságában van a könyvtár, általános iskolás korom meghatározó helyszíne. Iskolában rengeteg pályázatot írtunk osztályfőnökünk bátorítására. A kutatómunkát ott végeztük el a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. Négyen voltunk lányok, osztálytársak (Marika, Bea, Erika), akik minden pályázat elkészültében szervesen részt vettünk. Emlékszem, így minden héten volt gyümölcs az iskolában, szinte minden hétvégén utaztunk, kirándultunk. A börtöntől kaptuk a buszt sokszor – édesapám révén egy-egy tányérsapka is benne maradt, amit vidáman próbálgattunk. Ezzel is mulatva a hosszú utazási időt. Még lepedőre feliratot is gyártottunk a hátsó ablakba, hogy mindenki lássa, kik vagyunk és merre haladunk. Ezt a fiúk követték el egy debreceni kirándulás alkalmával... mondom igen hosszú volt az út.

A legnagyobb élményt pedig az jelentette, hogy egy Ráday pályázat keretében – talán az Unokáink is látni fogják, már nem is emlékszem pontosan a pályázat címére – nyertünk egy barokk tábor Sopronba. A brennbergbányai ifjúsági táborban volt, ahol a barokk világába kalauzoltak el, és a fő helyszín pedig az Esterházy kastély volt Fertődön, azóta is ez a kedvenc városom és kastélyom. Igazi meseszerű élmény volt az a hét, mikor az osztálytársaimmal karöltve beléphettünk Mária Terézia korába és udvartartásába. Erről a hétről még naplót is vezettünk.

Meghatározó időszak volt ez a gyermekkoromban. Ott tudtam meg, hogy édesanyámat „suttymban” megműtötték, pont úgy időzítettek, mikor elutaztam, vagy a véletlen összejátéka volt csupán... Sose fogom már megtudni. Külön kis táborban aludtunk, vas emeletes ágyakban, külön háza volt a lányoknak, külön a fiúknak, kis lapos tetejű kulipintyók. A közös élmény jól összekovácsolta a csapatot. Még barokk etikett órákat is kaptunk: miként is illik viselkedni Mária Terézia udvartartásában! Osztálytársam, Reni lett Terézia, a többiek udvarhölgyek és udvaroncok. Még marionett előadást is tartottunk a Felsőeknek. Megelevenedett a barokk kastély. Megismertük a táncokat és a korabeli szabályokat. Úgy emlékszem, az ország egész területéről jöttek iskolás csoportok. Varázslatos időszak volt, busszal bejártuk a környéket, természetesen a barokkra helyezve a hangsúlyt. Maga a pályázat is, amivel nyertünk, a barokk volt a téma Miskolcon. Számos barokk emlékhelyet, templomot felkerestünk/felfedeztünk, fotóztunk és kutattunk. Miskolc csodáira is ekkor csodálkoztunk rá. Persze addigra már rutinos kutatók voltunk helytörténet tekintetében.

A miskolci könyvtár és a pályázatok tettek talán a könyvek és a társadalomtudományok szerelmésévé. Hiszen rengeteg időt töltöttünk ott. Sokszor mentünk közösen kivenni és visszavinni könyveket. Imádtuk a társadalomtörténetet és az ifjúsági irodalmat. Órákat voltunk képesek ott tölteni, olvastunk, jegyzeteltünk és kutattunk. Többször ott ragadtunk majdnem zárásig, édesanyám rengeteget aggódott, merre lehetek, pedig csak a könyvtárba szippantott be az álló idő.

KULCSOS GYEREKEK SZABADSÁGA

Mint sokan a '90-es években, „kulcsos” gyerekként töltöttem én is nyarakat, a nyakamban az elmaradhatatlan bérlettek (nagyamám varrta), és benne a bérlet mellett ott lapult a lakáskulcs. Szabad voltam. Biztonságban a többi társammal egyetemben. Bár ez a biztonság viszonylagos, sose gondoltuk volna, hogy bármi is történhet velünk. Önállóan közlekedtünk a buszokon. Ismertük a járatokat, még a buszsofőröket is látásból, sokan már intettek is nekünk. Iskola után, hétfévenként rengeteget buszoztunk és közben beszélgettünk, valahogy programmá vált ez a szokás. Öten voltunk osztálytársak, igazi jó barátnők (Marika, Bea, Adrienn, Erika) és együtt utaztunk. Bejártuk a várost, le nem nagyon szálltunk, csak ha muszáj volt, a végállomástól függött, kedvenc járatunk a 101B, 121 és a 21 volt. Talán azért, mert az hosszába szelte át a várost. Persze menő volt, hogy kapaszkodás nélkül lábunkat megvetve tudtunk állni az ómassai cikk-cakkos járaton. Tudtuk melyik járat hova megy, ismertük a menetrendet, tudtuk fejből. Élveztük a szabadságot, ami az önálló utazással járt és csak csevegtünk. A kedvenc úti célunk Lillafüred volt. Talán ez volt a legmesszebb a Vörösmarty lakóteleptől, időben is és távolságban is. De valahogy volt idő. Mindenre és mindenkire. Nem is nagyon tudtuk, mi az: sietni, a lényeg a menetrend volt, igaz talán óránk se volt.

A buszozást hétfévente hatalmas sétával váltottuk fel, persze az úti cél Lillafüred. Egész délelőtt gyalogoltunk és beszélgettünk. Maratoni túrák voltak ezek, főleg nyáron a rekkenő hőségben, emlékeim szerint több órás elfoglaltságok voltak. A barátnők, mi öten jóban és rosszban együtt jártunk, bár visszagondolva inkább csak csupa jó dolog történt velünk. Ennek az ötösnek a nyolcadik osztály vége vetett véget, mikor felbomlott az osztályközösség. Már csupán ketten vagyunk a bandából, akik azóta is tartjuk a kapcsolatot, ha jól számolom ez nagyjából harmincnégy-harmincöt éves ismeretséget és barátságot jelent. Ritka kincs ez, igazi kincs, hálás is vagyok, hiszen majdnem egy emberöltő időt jelent.

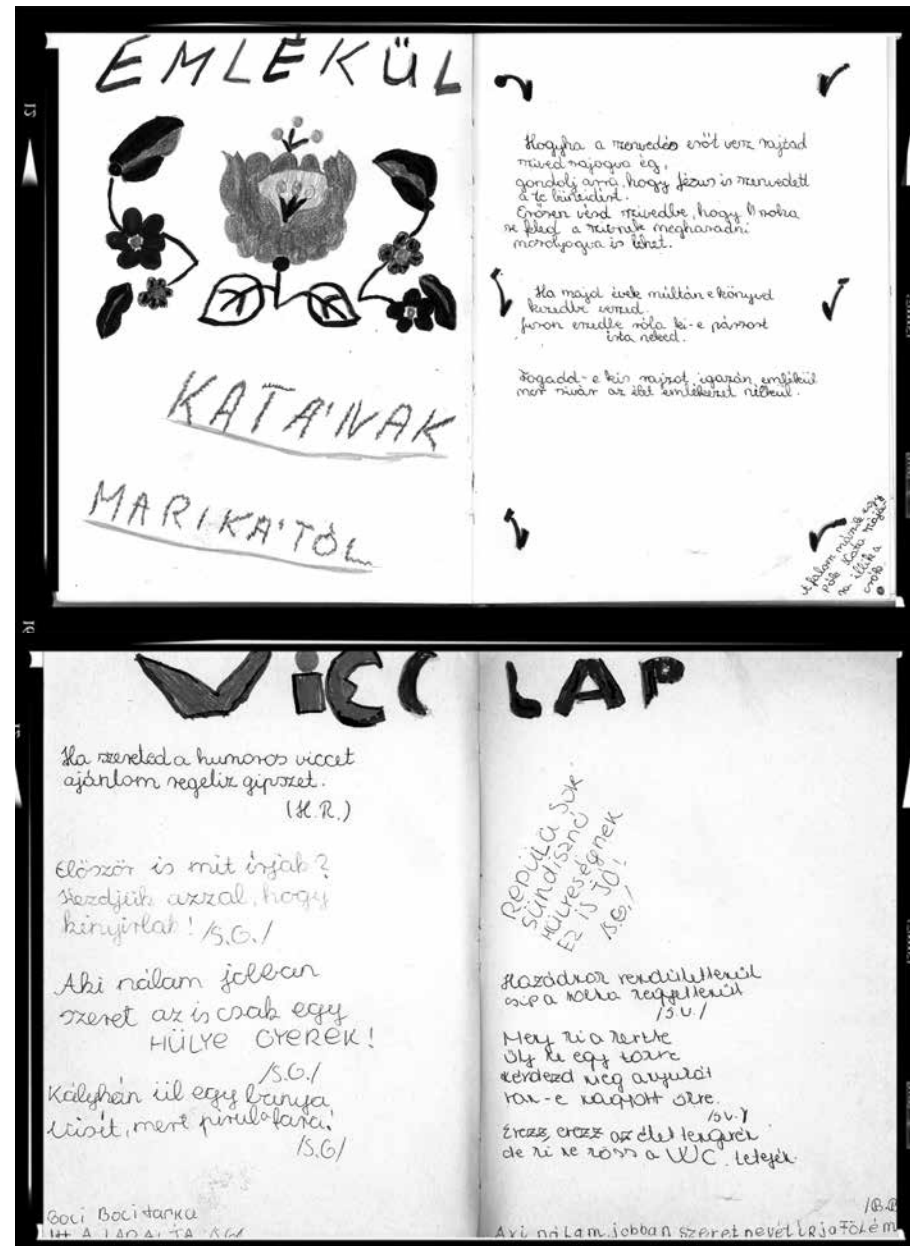
Osztálytársak..., a régi gondolatok mindig újat szülnék. Huszonöt év távlatából felrémlent, hogy lapul valahol Emlékkönyv is a polcomon. Sokat költöztem, vándoroltam, de ezek a megsárgult fakó kis jegyzetek mindig jöttek velem. Szám szerint három kis műbőrkötésű könyv: zöld, kék és bézs. Kortársaimmal általános iskolában egymásnak adogattuk, különösen kisebb szünetek előtt.. Emlékszem a várakozás izgalmára vajon rajz, vers lesz a produktum, amit a társunk ír, és a külön oldalakra is ró néhány sort? A „Vicc” és a „Társas” oldal... voltak ezek a kivételes lapok.

Megtaláltam a három kis emlékkönyvet, szépen sorakozott a könyvespolcon, a lapok fakósága rejtegette az emlék-kincseket, osztálytársak, tanító nénik, pingpongos társak kicsiny üzeneteit. Ezek az üzenetek ma már teljesen más tartalommal bírnak, hiszen az akkori tiszta kívánságok ma akár valóság is lehetnek.

Nosztalgikus élmény olvasni, mint valami időkapszulát a kilencvenes évek elejéről. Ezek az üzenetek bizonyítékot is jelentenek a nagy barátságokra, azok kezdetére. Szerencsés vagyok, az egyik barátnőmet az általános iskola kezdete óta ismerem már. Mennyi történet, ez már igazi történelem!

Ez az Emlékkönyv volt a saját közösségi médiumunk, amit titkon lapozgattunk a nyilvánosságot kizárva. Emlékszem, mindenki nézte a másik könyvében az újdonságot, vajon mit írt a titkos üzenetben, vagy kapott e számárfület a lap sarka, ami igazi titkot rejtett. Meg se mutattuk mindenkinek az új rajzokat, verseket. Féltve őrizgettük, míg valaki ismét rajzolt bele. Titkon osztottuk be a sorrendet, kinek mikor adjuk oda a féltve őrzött könyvecskét. Nagyon szerettem ezt az időszakot, az Emlékkönyv ma már valóban EMLÉK, egy rég elfeledett időszak piciny kis lenyomata. Vajon a fiúknak is volt akkoriban ilyen kis könyve?

PERECES

A kicsiny telep a 19. század közepéig nem szerepel térképen, a Pereces nevet csak földrajzi nevekben említik (Pereces-völgy, -kő, perecesi erdő). A terület a Zsigmond család birtoka volt. A térség széntartalékainak bányászata már a 18. században megkezdődött, virágkorát a 19. század második felében élte, amikor a garadna-hámori völgyből Diósgyőrbe költözött a vasgyár. A vasgyárat ellátó perecesi bányászatot a Selmecebányán végzett Joós István bányamérnök teremtette meg.

1950-ben Diósgyőrt és vele a hozzá tartozó Perecest Miskolchoz csatolták. A városrész 1970 után, a bánya bezárásával hanyatlani kezdett, a mozi és a boltok sorban bezártak, megszűnt a kisvasút. Itt működött a Debreczeni Márton Szakképző Iskola, az egykori Bányaiipari Technikum jogutódja.

PERECESI NYARAK

Az önállóság valóban szabadságot hozott, ami valamilyen szinten kényszer is volt, hiszen minden nap a nyári szünetben és hétvégeként is vittem busszal Perecesre az ebédet nagyszüleimnek. Pereces izgó-mozgó világa meghatározó volt az életemben, sok hetet töltöttem ott nyaranta, a szünetben. Mindig vártam a szüleimet, keresztszüleimet, mikor fordul be az utca végén a kék zsiguli. Nem mindig éltem meg örömmel, hogy nagyszüleimmel ott töltsem az időt. A család kutyái voltak azok, amik ott marasztaltak, imádtam őket. Na és persze a szomszéd Vera néni perzsa macskája. Akkor találkoztam először ilyen fajtájú macskával, az a finom, puha hosszú szőr és a macska kedvessége elvarázsolt. Szürke volt vagy inkább ezüst, teljesen lapos pofa és hatalmas, sose fogom elfelejteni, a szemei aranylón csillogtak, mint az égbövek. Volt, mikor Vera néniék nyaraltak, rám bízta, én etethetem, pici nyers húskockákat adtam neki. Pont átellenben laktak, az út másik oldalán. Akkoriban még a Szent István út csupán murvás volt, a cica mindig átjött, törleszkedett a kerítésen, és úgy bújt át hozzám egy kis titkos simogatásért. Nagymamám nem szerette a cicát, de a macska mindig megtalált, hogy mi volt az ellenszerve oka azt nem tudom, sose derült ki. Mindig azt mondta, ne szeressen, mert macska lesz a gyerekem! Nagypám egy vajszívű ember volt, mindenki mosollyal emlékszik Ágoston bácsira, vagy Ági bácsira, hallottam, hogy így nevezték. Nagyon jó ember volt, mai napig emlékszem, mikor már Perecesen is jártam a boltba reggelente vásárolni, mindig kiadott az ablakon pár forintot, emlékeim szerint egy tízest, hogy míg odajárok, egyek egy jégkrémet, egy Leót, hol pohárban hol pálcást. Így a bevásárlás is jobban ment, a hosszú séta alatt pedig a jégkrém el is kopott, mintha soha nem is létezett volna.

Ott ismertem meg a csapágyakon guruló házilag készített gördeszkát, úgy kell elképzelni, hogy van egy szélesebb deszkalap, kb. 40x50 cm elől hátul egy-egy hosszabb lécső és azokon, mint kerekek, a négy körcsapágy. Ez egy nagyon házilagos gördeszka, amire felültünk, vagy felhasaltunk és szeltük vele az aszfaltot. A perecsesi dombról versenyt gurultunk lefele az egyetlen aszfaltos úton, ha nem sikerült bevinnünk a lenti kanyart, a patak vagy rosszabb esetben a vashíd fogott meg minket. Igazi veszélyes kaland volt alig tizenévesen.

A kis városrészben egy boltocska volt, ahol mindig Leo jégkrémet ettünk kilenc-tíz forintért, a presszóban pedig az igazi gombócossal fagyis kicsiny választéka várta a fiatalabb korosztályt. A presszó inkább kocsmaként volt a bolttól nem messze a bánya irányában, közel a buszmegállóhoz. Zene is volt, lehet csak rádió, kis bokszok osztották a teret. A pulnál nyáron fagyis volt, vanília, csoki és puncs. Hűvösebb időben csak üdítő, üvegest kaptunk emlékszem, a dobozos még ritkaságszámba ment akkoriban. A bolt háta mögött pincelyukak misztikus sötétsége volt, ami borzongással töltött el. Nem tudom mi lehet ott, valami elfeledett, vagy kimerült bánya vájat, vagy csupán kis pince, ami vasráccsal van lezárva. A közelébe se mertem menni, félelmetesen ásítottam, mint a hegy gyomra. Félárnyékban a fák között. Perecsesen volt a gyerekeknek az állami nyári tábor is. Sose mentem fel addig, pedig az a mi utcánkból nyílt, mindig elindultam arra, de mikor az aszfaltos út véget ért, végéhez közeledett a bátorságom is: elillant. Így elmondhatom, hogy a mai napig nem voltam a perecsesi nyári táborban, holott a nyaraim nagy részét Perecsesen töltöttem.

Perecses volt az a hely, ahol életemben először és utoljára világgá mentem, de nem jutottam igazán messzire, csak a sarkon túlra, ahol nagyapámmal találkoztam, aki éppen hazafelé jött, így világgá se tudtam menni.

Perecsesen tanultam meg valamelyik nyáron horgolni. Nagyszüleim úgy ítélték, rendes lány ért a kézimunkához, bár kétlem, hogy összebeszéltek volna. Ágoston nagyanyám tanított meg horgolni inkább kisebb sikerrel, mint nagyobb, mert büntetésnek éltem meg, hiszen nyáron nem a helyi gyerekekkel játszottam, hanem bezárva a szobába horgoltam a kilométereket. Egyenest nagyon jól tudtam és addig-meddig ment az egyenes, hogy a horgolási pályafutásom meg is akadt. Hogy ne kelljen a bonyolultabb műveleteket megtanulni, a hosszú egyenes horgolásra szépen ráültem, így nem derült ki szorgosságom eredménye. Ágoston nagyanyám szépen horgolt, de sose éreztem kényszert arra, hogy ezt a szokást tökélyre fejlesszem. Így próbáltam sumákolni, hogy feladja a harcot velem. Egy kósza döntetlen lehetett, mert bár horgolni nem tudok, az alapokat megismertem és még a horgolótűt is felismertem, bár jó mélyre el is dugtam.

Hortobágyi nagymamám, úrilánynak nevelt, nála hímezni és kötni kellett tanulni, természetesen varrni is. Talán több sikerrel, mint a horgolás, hiszen az unokatestvéreimmel karöltve tanultunk, és persze kedves mese is járt hozzá. Nagyi először kötöttük híján tollra tekerte fel a fonalat, annak a segítségével kellett

átvezetnünk a kötőtűre, lehet csupán nem volt három garnitúra szabad kötőtűje. Élveztük nagyon az egy sima egy fordítottat, nem volt könnyű a váltásokat követni. De igyekeztünk együtt, csapatban dolgozni. Mi hárman unokatestvérek együtt nőttünk fel, szinte testvérként, az öcsém volt a legkisebb a sorban. Talán neki volt a legrosszabb, hisz köztünk öt év van, az unokatesók hét és kilenc évvel idősebbek. Nekünk a kicsinysége inkább visszahúzó erő volt, de szépen összenőttünk végül. Nagymamánk rengeteget kötött, volt egyen pulóverünk, még névre szóló is. Belekötötte mintának a nevünket a pulóverbe, anyukám pedig susogós melegítőt varrt nekünk. Sokszor teljesen egyforma ruhánk volt a lány unokatestvéremmel. Utólag elmondható, meglehetősen nehéz volt ezt elfogadni, viszont teljesen egyedi ruhánk volt. A testvérem szerencsésebb volt, neki nem a neve, hanem a kedvenc filmbeli karaktere került a pulóverére. Ez a pulóver mind a mai napig megvan. Tolcsván a keresztanyja örökölte.

A kilencvenes években rengeteg saját készítésű ruhánk volt, anyukám igyekezett a divatot követni és sokat varrt. De úriemberként el kellett mélyülnünk a kézimunka rejtelseibe, nem volt kifogás, hogy fiúk avagy lányok vagyunk, ráérünk avagy se, még gombot felvarrni és stoppolni is meg kellett tanulnunk. A varrógép (lábhajtásos és az elektromos pedálos) használatát is el kellett sajátítanunk. Emellett sütni is kellett. Tizenévesen már komplett süteményeket tudtunk készíteni. Nah, ez volt az én terepem, amint lehetett már kisajátítottam a konyhát, édeset sósat mindegy csak süthessek. Nagyinál szokás volt a sütés minden vasárnap.

A perecsesi nyarak elrepültek, unokatestvéreim közt én voltam akkoriban a legkisebb, a nagyok gyakran szárnyuk alá vettek, mikor megfordultak a nagyszülői házban. Jó emlékek ezek, mikor a nagyok jöttek és pátolgattak. Főleg mikor kocsival jöttek, volt, akinek hatalmas fekete Volgája volt igazi bölcseséggel, volt, akinek más. De mindig kerültünk fordultunk az autókkal.

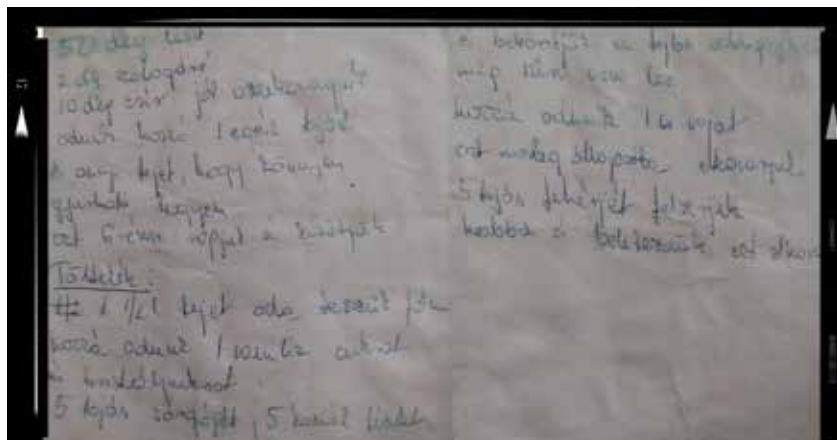
GASZTRONÓMIA

Étkezés... Perecesen az egyik unokatestvérem, Józsi rászoktatott arra, hogy a májkrémet ki kell keverni habosra teavajjal és úgy kenni a friss ropogós fehér kenyérre. A világ legjobb dolga volt, főleg, hogy ott élt nagymamámnál, így friss májkrém mindig akadt a konyhában. Leggyakrabban az unokanővéreim főztek, vagy a nagynénik, nagyanyámra nem is emlékszem, hogy főzött vagy süített volna. Vagy édesanyám állt a tűzhelyhez. Igazi latinus család lévén, vagy talán mert sokan voltak testvérek, így sokan voltunk unokatestvérek és másod-unokatestvérek, az Ágoston házban mindig volt valaki. Ha mégsem, akkor sokszor ettünk tejberizst és sonkát, nah, hogy ez a kettő miként passzolt, azt a mai napig nem tudom.

Egy másik kedvenc a Koldus torta volt, amit másik, anyai nagyanyám mindig rosszállóan nézett, ha szóba hoztam. Hisz hozzávalóit tekintve korántsem koldus... azaz olcsó tészta, sőt. Inkább drága, de hogy mitől koldus? Ízvilágra cukrászdai krémesre hasonlított. Kedvencem volt a perecesi kis házban.

Hozzávalók: 50 dkg liszt, 2 dkg szalagálé, 10 dkg zsír, jól összekavarjuk, adunk hozzá egy egész tojást és annyi tejet, hogy könnyen gyúrható legyen. Töltelék: 1 ½ liter tejet odateszünk föni, beleteszünk 1 csomag vaníliás cukrot és kristálycukrot, és 5 tojás sárgáját, 5 kanál lisztet. Ezt beleöntjük a tejbe és addig főzzük, amíg jó sűrű nem lesz. Hozzáadunk 1 csomag vaját. Ezt meleg állapotban elkavarjuk. Majd a krémhez hozzáadjuk az 5 tojás jól felvert habját is. Ezzel töltjük meg a lapokat.

Hortobágyi nagymamám ezzel szemben egy nagyon puritán Hatlapost készített, a recept, a tésztáé hasonló csak sokkal egyszerűbb, szerintem tejföllet se tett bele. A csokis krém pedig csupán: fél liter tej, kakaópor és egy tojás sárgájából készült krém, pici vajjal elkeverve. Érdekes hasonlóság a két család kedvenc sütije láttán. Egy biztos: mind a Hortobágyiak, mind az Ágostonok imádták ezt az édességet. Én szerencsés helyzetben álltam középen a mezsgyén, hiszen mindkettőből kivehettem a részem. Ma már csak kutatom az eredeti Hatlapos receptjét. De bízom benne, megtalálom azt az ízt. A két család teljesen más ízvilággal és hozzávalókkal élt. Ellentétben állt a bányászok élete, az egyedülálló beosztó édesanya életével. Ez a kettősség jellemezte a nagyszüleim, a szüleim és az én életemet is. Hortobágyi nagymamám gasztronómia területén igazi multikulturális volt, hiszen katonafeleségként és beregszászi lányként szinte végig költözött egész Nagy-Magyarország területét. Míg az Ágoston családban a borsodi ízek domináltak. A töltött káposzta is megosztó volt, egyik helyen helycig kis édes falatok paradicsomosan, míg a másik helyen férfikölnyi savanyú óriások sorakoztak a tányéron.

EMLÉKEK A TÉLI PERECESRŐL

A nyarak mellett Pereces telei is meghatározók, igazi disznóölés is volt ott. Keresztapám mestere volt édesapámmal ennek a mesterségnek. Feladatom nekem is volt, segédkeztem én is. Ott sündörög-tünk gyerekként, kóstoltunk és élveztük a disznóölés hangulatát. Természetes volt, hogy az udvaron egy-két malacot vágtunk. Igazi családi összejövetel volt, persze a mögöttes részt és arányokat nem ismerem, ez már a feledés homályába vész. De azok az ízek, amit ott készítettek meghatározták az életemet. Mai napig nem találok a régi hurka ízét, mert ahogy édesapám csinálta, úgy senki más. A perecesi disznóvágást felváltotta az idők során – a kilencvenes években, perecesi nagyszüleim halála után – az avasi, majd később a panel kolbász-, illetve hurkatöltés.

A telek másik gyerekbarát meghatározója a szánkózás. Érdekes tény, hogy nagyszüleim portáján meglehetősen gyakran cserélődtek a kutya, volt kis és nagytestű, de a kedvenc egy óriási németjuhász kutya volt: Dorka. Neki volt egy különleges tulajdonsága a szelídsége mellett. Igazán olyan volt számomra, mint egy mesebeli óriás. Nekem nem lovas szánom volt telente, hanem kutyas szánom, mint az északi sark kalandorainak. A legkedvesebb téli emlék mikor a hatalmas kutya húzta a hatalmas szánkót a Szent István utca végében lévő dombon és az utcán fel s alá. Úgy emlékszem, magányos szánkózások voltak ezek. A piciny bányásztelepen nem lakott sok korombeli gyerek, vagy ha volt is, a házsomszéd gyerekeken kívül mással nemigen játszottam. Velük se túl sokat játszhattam, azt hiszem így visszagondolva, magányos perecesi időtöltés volt ez télen nyáron.

A kilencvenes évek elejétől már a perecesi időszak csupán múlt volt, hiszen nagyszüleim halála után már semmi se kötött oda minket. Az utolsó búcsút a temetőben a Perecesi Bányász zenekar fújta. Ma már tudom, hogy ez mit jelentett, nagyapám bányász oktatóként meghatározó személy volt a perecesi bányászcsaládok szemében. Egy kutatás során találkoztam még olyan zenésszel, aki ott volt a temetésen és emlékezett az én imádott nagyapámra. A bányászzenekar azóta is meghatározó része az életemnek, hol felbukkan egy-egy dallam, hol pedig évekre eltűnik a rezes banda. Pereces múlttá változott immár, amit a felejtés finom pora takar....

LOVASSZÁN A BÜKKBEN

Az egyik legkedvesebb téli emlékem Bükkszentkereszthez kapcsolódik, valahol a családi fotóalbumban még kép is van róla. A szomszédokkal összefogásban mentünk lovas-szánkózni. A harmadikon lakó szomszédnak két hozzám és a tesómhoz hasonló korú gyerekével mentünk. Két barna ló volt befogva a szánkó elé, kezeslábas overallban és bojtos csősapkában robogtunk és még a lovakra is felülhettünk. Termoszban vittük a forró teát, és a szendvicseket is otthon készítettük el.

ASZTALITENISZ

Pingpongoztam! Nekem a mai napig a Vigadó épülete a Népkertben az edzőterem, az ütött kopott falak, és a lakkmentes faparketta jelentette a második otthonomat. Ha becsukom a szemem, még a mai napig látom a tereket, az öltözőt, a „csarnokot”. Ott töltöttem a gyerekkorom. A MÉMTE igazolt játékosaként, edzőim körében, Czirják Éva néni, Kriston Béla bácsi, később pedig Sáth Sanyi bácsi, ahogy cseperedtünk. A helyi versenyeken Szlaboda Pista bácsiék tartották a rendet. Nagyon sokan voltunk sporttársak fiúk, lányok, újoncok, ifik és felnőttek, szépen sorban, mint az orgonásíp. Volt Miskolcon NB-I és NB-II női és férfi csapat is, minden korosztályban. Ahol ma a zenekar játszik az étteremben, a dobogón ott állt az egy szem narancssárga telefon, egy fa széken. Amit később le is lakatoltak, de valahogy a nagyobbak tudták, hogy kell a lakatot kijátszani és mégis tudtak telefonálni (ekkor még nem volt minden otthonban telefon). Úgy emlékszem, a kagyló alatti fehér gombokat nyomogatták, vagy egyszerűen csak ki tudták oldani a lakatot. Bármelyik megoldást is választották, a leleményességük határtalan volt. A telefontalatt egy íróasztal állt. Onnan szemlélték az edzők a munkát. A hatalmas színpadon csupán ez a két tárgy volt, semmi más.

Mennyit futottunk, teremfociztunk és indián-szökelltünk azokban az években, abban az ütött kopott teremben... Az erőnléti kicsi súlyzós gyakorlatokat nagyon gyakran végeztük a szabadban, azaz az impozáns tető alatt, a vigadó főbejárata előtt. Mikor is volt ez? 1987 nyarán ismerkedtem meg az asztalitenisszel, az unokatestvérem akkor már néhány hónapja járt, kézenfekvő volt, hogy én is megyek (bár nem ez volt az álmom). Nagybátyám kísért minket minden nap edzésre, ő hozott és vitt minket – gyalog, sétáltunk. Szerencsések voltunk, hiszen csupán pár perc sétára laktunk a Népkerttől. De a csintalanság se állt távol tőlünk, hisz minden nap edzésre jártunk, nyaranta akár napi kétszer is. S mint ifjú csintalan fiatalok, próbáltuk lazán venni az edzések szigorú rendjét. Elindultunk mi minden nap, de a bokorban megvártuk az edzés kezdetét, néztük a többiek miként róják a kört, miután visszatértek a terembe, mi kimentünk a játszótérre. Volt is kalamajka, mikor kiderült. Kaptunk nagytól „ellenőrző” füzetet, amit minden edzés végén alá kellett írni az edzővel. Izgalmas és változatos évek voltak ezek, a hétköznapi edzéseket szombati versenyek tarkították.

Nyaranta a bükk-szentkereszti ifjúsági táborban megtartott edzőtábor jelentette a csapat életében a fénypontot. Bükk-szentkereszten a túrák és edzések mellett a tábortűz és az esti játékok maradtak emlékezetesek. Megesett, hogy sötétedés után kimentünk a mészégetőkhöz, közöttük ülve beszélgettünk és énekeltünk. Még talán megkopott fotó is őrizi ezeket a játékokat. Emlékeim szerint sok lány volt a csapatban, de én voltam a legkisebb korban akkoriban, így sok mindenből kihagytak a nagyok. Most már bevallhatom, nem az én világom volt a pingpong, lehet azért sem, mert én sosem akartam játszani, sodortak az események és az elvárások.

Élsportoló nem lettem, nem vonzott sosem az a pálya. Igazság szerint fogalmam se volt, mit is jelent az élsportolói lét, csak az állandó edzéseket láttam. Engem érdekelt a tanulás és a társadalomtudomány. Általános iskolában szinte sose vettem részt a farsangi mulatságon, talán ez a legemlékezetesebb „hiányom”.

Egy-egy versenynapról érkező mindig a farsangi mulatság végére estem be, sporttáskával melegítőben, anyukám ott várt a büfében, ahol segédkezett. Csak arra emlékszem, hogy ballagok a folyosón, már nem is a tornaterembe, csupán az ebédlőbe, megnézni mi a maradék. Leggyakrabban Budapesten a Statisztika csarnokában voltunk, a többnapos versenyeken ott is aludtunk a Marcibányi téren. Igazán hamar önállókk lettünk, edzés és verseny – ez a két dolog jellemezte az évet szinte végig az általános iskolás éveimben, na és persze az iskola, de emlékeimben már az edzések és a versenyek lenyomata a legerősebb. A sport meghatározta a gyerekkorom éveit, az asztalitenisz mellett belekóstoltam a judóba, közkeletibb nevén a cselgáncsba is a MÁV sporttelepen, de egy balsikerű esés után maradtam a pingpong biztonságára mellett.

Pingpongos balesetem nem volt sohasem. Támadó voltam a játékban, pedig mindig védő szerettem volna lenni, de ezt az edző határozta meg, hogy melyik pozícióban játszunk. Még a középiskolában is pingpongoztam, igaz a MÉMTE addigra feloszlott vagy átalakult, átigazoltunk Tiszaújvárosba az Olefinbe, de oda nagyon nehéz volt megszervezni az edzésre járást, majd később vissza Miskolcra a HCM hejőcsabai csarnokába. Szépen lassan abbamaradt a pingpong, érettségi előtt már szinte csak a diákolimpiákon vettem részt, de akkoriban a női szakosztály is már a végét járta, sokan abbahagyták, átigazoltak máshova. Az unokatestvérem is más városban játszott Sáth edző szárnyai alatt, így már edzőtársak hiányában végre befejezhettem pingpongos pályafutásomat. Anyukám most vallotta be, hogy Sáth edző azt mondta rólam, hogy az egyik legtehetségesebb játékos voltam, csak a családom nem támogatta megfelelően. Anyukám nem tudott, apukám meg nem akart, őt nem érdekelt a sport, így sok mindent már másképp látok, persze azt éreztem, hogy a szűkebb-tágabb családom nem támogat és mégis kellett járnom. Rólam nem gyűjtötték a cikkeket otthon, pedig szép kis bődön éremem volt, holott félgőzzel játszottam.

NAGYMAMÁMMAL, AKI A CSALÁD ÖSSZETARTÓ EREJE VOLT

Mozgalmas gyerekkorom meghatározója: NAGYI csupa nagybetűvel. A kirándulások a nagymamámmal és az unokatestvéreimmel tették ki a gyerekkorom kisebb-nagyobb részét. Összetartozásunk záloga nagymamánk volt.

A kirándulásaink leggyakoribb színtere Újmassa volt, az Őskohó. Ott piknikeztünk a kohó tövében. A gyűjteményt biztos nem látogattuk annyit, mint a teret és a szabadtéri skanzenet, ahol a bányagépek és a kohászati emlékek vannak kiállítva. Sokszor sétáltunk vissza egészen Lillafüredig, a sínek mentén, nagyon sok nevetés és móka-kacagás kísérte az utunkat, nagymamánk mindig jött velünk fáradhatatlanul. Otthonról hozott elemőzsiát fogyasztottunk és házi szörpöt, vagy a forrás vizét, szigorúan tenyérből, mint a nagyok. Ezek tökéletes pillanatok voltak, ha esett, vagy nagyon tűzött a nap, a patak mentén nőtt hatalmas lapulevelekből imitáltunk ernyőt magunknak. A sínek mentén kilométereket tettünk meg. Igazi nagy kirándulások voltak ezek az ismerős ösvényeken.

A nagymamám, ahogy a bevezetőben írtam, igazi nagymama volt, mátriárka, a család összetartója, szigorú szemével mindig rendet tartott a gyerekei, unokái és testvérei közt. Nehéz, fáradtságos élete volt, de tartásán és jó szívéen ez mind nem látszott meg. Egy erős nő, aki egyedül saját erejéből nevelte fel három gyermekét. Világ-életében keményen dolgozott. Férje, nagyapám katonatiszt, majd rendőrtiszt volt, aki korán meghalt, édesanyám ekkor volt hatéves. Mikor Hortobágyi nagyapám katona volt, katona életéből fakadóan sokat helyezték más-más városba, ennek köszönhető, hogy édesanyám bátyja Sopronban, édesanyám Csornán és legkisebb testvérük Miskolcon született, ahol le is telepedtek végül. Így került nagymamám Miskolcra, ahol zöldségesként, zöldségboltosként dolgozott nyugdíjba-vonulásáig. A nyugdíjas éveiben pedig ránk, az unokákra vigyázott. Négyen voltunk jóban-rosszban. Szépen sorban két évenként jöttünk a világra, igazi orgonasípok lehettünk volna, csak öcsém kilógott a sorból, mert köztünk öt év volt.

A szabad délutánokat nagyinál töltöttük, szerencsére nyugdíjas volt, így kisiskolás koromban nem kellett menzásnak lennem és napközibe se jártam soha, mint sok társam. Minden nap iskola után nagyihoz mentem, ott ebédeltem és töltöttem a délutánt, míg édesanyám értem nem jött. Így pláne kapóra jött a pingpong, hiszen az edzések délutánonként voltak, így a szabad délutánokon tudtunk járni az unokatestvéremmel edzésre. A testvéremet közeli óvodából nagyihozta el már ebéd után, ő is a Bors vezér utcában töltötte az ideje nagy részét, mígnem általános iskolába nem került, Zsolnay-rendszerbe, délután négyig tartott az oktatás... Talán ez is lehetett az oka annak, hogy nagyon szoros kötelék alakult ki köztem és nagymamám közt, hiszen rengeteg időt töltöttünk együtt. Többen mondták, hogy én hasonlítok rá a legjobban az unokatestvérek közül. Van még egy portrénk nagyiról: a negyvenes évek közepén készült ceruzarajz. Nagymamát a lányom velem azonosította, így már elhiszem, hogy valóban lehet köztünk külső hasonlóság, de hiszem, hogy a bensőnk is hasonló. Nagyihoz igazi, mesebeli nagymama volt, minden héten átjártunk hozzá vasárnap délután. Az volt a mi időnk. Tudtuk, vasárnap ebéd után friss sütemény vár és maratoni beszélgetések. Talán ez volt a hét csúcspontja, mikor összegyűltünk és a gőzölgő sütemény mellett megbeszéltük a hét történéseit. Nagyihoz tartotta össze a családot, közvetített, békített, ha kellett. Egy igazi erős asszony, aki fiatalon egyedül maradt három gyermekével, becsülettel felnevelte őket, iskolázta és segítette a gyerekeit, unokáit. Egy asszony, akit nem tört meg az élet, igazi úrinő. Kemény és érzékeny egy személyben, aki otthont teremtett mindannyiunk számára.

Halála után ez az egyensúly felbomlott, hiánya mindannyiunkban űrt hagyott. Beosztó asszony volt, figyelmes, tőle éhen senki se jött el, holott tudta milyen a nélkülözés. Egy olyan korszakot élt meg, melyben a rendszer változásai érzékenyen érintették a családokat és a mindennapokat. Egyedülálló asszonyként, családfenntartóként élt és mégsem felejtett el családját, testvér és nagymama lenni. Már nincs köztünk tizenegy éve, de a mai napig emlegetjük, ha a városba megyünk és például a percesi temetőbe visz az utunk Mindszentek táján, nagyihoz boltját mindig megnézzük a kolóniánál, a családi történetekben él tovább a szelleme, amit ránk hagyott. Az általa őrzött hagyományokat anyukám őrzi és viszi tovább. Ma már édesanyám az igazi nagymama a kislányom számára. Anyukám az, akinek a tűzhelyén a családi finomságok illatoznak. A hagyományainkat ápoljuk és újjáélesztjük Anna által.

Az Avas, a pincék, a szomszédolás, a kaland és minden. A nyolcvanas évek elején vásároltak a szüleim egy kis omladozó pincét, azaz borházat pincével a Nagyavason. A házak előtti út le is volt szakadva, mégis csodaszép volt, hatalmas termésű cseresznyefa mellettünk, óriás gesztenyefák és hatalmas orgonabokrok meredeztek a szakadék, azaz a leomlott támfal mellett. A pincesor ekkor élt, bár korántsem volt akkora az élet, mint a pincék fénykorában. De az biztos, hogy a szomszédok minden idejüket ott töltötték. A régi pincéket fiatalok vették meg, fiatal családok, és a kis borházakat felváltotta az építkezés, egymás segítése. A szomszéd hatalmas udvarát börtönben dolgozó tisztek vették meg és osztották fel maguk közt, hat egyenlő részre. Így a szomszédságunkban hat egyforma ház épült, mind szintes és fehér homlokzatot kapott. Szépen álltak sorban, egyhangúságukat csak a mi ferde tetős házunk zavarta meg lezárva a szintes házak sorát, mert mellettünk igazi műemlékként kicsiny borházak folytatták a Nagyavas végeláthatatlan pincesorát. Az Avas különleges atmoszférája meghatározta az avasi gyerekek életét. Összehozott minket a borházzal foglalkozó szüleink szorgalma és barátsága. Ott lakott a sor elején Bözsi néni, mindenki mamája, pótmamánk, ki óvón tekintett ránk, míg a szüleink építkeztek. Bözsi nénihez mindenki benézett, ő ott élt, ekkoriban az avasi pincesoron már nem sokan laktak, néhány család csupán. De aki ott élt, mind kedves vendégszerető ember volt. Bözsi néni a pót, fogadott nagymamánk volt. Ő volt az, aki megtanított minket imádkozni. Sose felejttem el, hatalmas vihar kerekedett, ott játszottunk Rékával, az unokájával, a vihar elől a nyári konyhába menekültünk. Ott imádkoztuk közösen térdelve, mint a kisangyalok:

ÉN ISTENEM, JÓISTENEM,
LECSUKÓDIK MÁR A SZEMEM.
DE A TIÉD NYITVA ATYÁM,
AMÍG ALSZOM, VIGYÁZZ REÁM!
VIGYÁZZ KEDVES SZÜLEIMRE,
MEG AZ ÉN TESTVÉREIMRE,
MIKOR A NAP ÚJRA FELKEL,
CSÓKOLHASSUK EGYMÁST REGGEL.
AMEN.

Ez az egyetlen ima, amit mind a mai napig tudok. Egy hatalmas vihar kellett és egy idős néni, akinek a tekintete mindig jóságot és szeretetet tükrözött.

Ő volt az, akire bármikor számíthattunk az Avason, bármi kellett, ha egy eszköz vagy akár csak egy jó szó. Hozzá mindig fordulhattunk. Rengeteg lángost sütött nekünk, míg ott voltunk. Nála mindig volt valami a sparhelten, onnan éhesen vagy evés nélkül eljönni nem lehetett. Istenien főzött, mindig viccesen mondta, hisz negyven évig járt az egyetemre, csak tud főzni. Ott dolgozott a konyhán. Olyan pörköltet, mint ő készített, a mai napig nem ettem, annak nem zsírja, hanem folyós zaftja volt. Tőle tanultam meg zsenge koromban paprikás krumplit készíteni, azaz tartalommal töltötte meg azt a

fajta paprikás krumplit, amit Hortobágyi nagymamám tanított nekem. Volt abban gazdagon virsli és nokedli. Korán meg kellett tanulnom főzni.

Bözsi néninél mindig volt valami kis meglepetés számunkra, nagyon szerette a gyerekeket. Sajátjaként kezelt minket is, igazi fészek volt az otthona. Az udvaron, mikor megismertük, minden féle-fajta tyúk és kakas kapirgált, rendes magyar fajta és kis japánok vegyesen. Míg a támfal le volt szakadva, a lábasjóságok napközben kint voltak az utcán, nem mentek el, sose hiányzott egy sem közülük. Az udvart hatalmas komondor vigyázta, a macskák lustán nyújtóztak a kerítés falán. A város közepén egy kicsiny faluvilág bontakozott ki. Minden volt ott, ami az izgó-mozgó gyerekeknek fontos, tágas kalandos erdőszűrt terület, amit közösen fedeztünk fel. Sokszor sétáltunk fel a kilátóhoz, persze nem a macskaköves úton, hanem a zegzugokon a pincesorok között. Úgy ismertük, mint a tenyerünket az utakat, melyek körbe tekeredtek útvesztőként az idegeneknek. Igazi pincés gyerekek voltunk. Ott voltak mókusok és a jó levegő. Ma is, ha nyugalomra vágyom csak felmegyek titkon, és hallgatom a csendet, ami a nagyváros szívében körülvesz. Szentimentális kis pincesor, mely az évtizedek alatt Csipkerózsika álmát alussza, bízva abban, hogy újra lüktetni és pezsegni fog az élet.

Gyerekkoromban a pincék hasa tele volt, ha nem is színültig, de úgy ímmel-ámmal mégiscsak. Ősszel alig lehetett felmenni, mindenhol égett a kezek alatt a munka, nevetéstől harsant a pincesor, készült a must, majd később a bor forrongott. Tanultuk, hogy égő gyertya nélkül még csak a közelébe se megyünk a pincének. Persze minket, gyerekeket nem is nagyon engedtek le, mikor veszélyes volt. Ámde ha biztonságos volt a járat, szívesen jöttünk mentünk a pincékben. A homokkő barnasága, a pénzek a falakon, amik óvták a szorgoskodókat, mind-mind izgalommal töltöttek el minket. Mindig érdekelték a régi pénzek, a csillogó érmék a falakon, melyeket a nemes penész vont be részben vagy egészben. A falakon még a borászat eszközei is szépen fel voltak sorakoztatva, a lopók, poharak, csövek és a demizsonok. Az asszonyok pedig a pince egy félreeső zugát sajátították ki, ahol a zöldségek kaptak helyet és az eltett befőttek sorakoztak az állandó 9-10 fokban. Mi gyerekek fel-le rohangáltunk, élveztük a kint és a bent létet, hiszen mindez izgalmas volt a városi gyerekeknek. Testvérem asztmáját a jó avasi levegő gyógyította meg, lent játszott állandóan a pinceágban. Együtt építkeztünk: apa, lánya, anya, fia, közös kéz munkája, az örökségünk az avasi pince. Szerencsések voltunk, nekünk kutyánk is volt fent igazi házőrző eb, aki fogta magát és a támfal építkezéskor beköltözött hozzánk.

Az avasi élet ekkoriban zajlott, a pincék évente meg-megteltek újbórral, a pincegazdák sok időt töltöttek ott. Az arra sétálókat és a szomszédokat egyaránt gyakran meginvitálták egy-egy pohár borra. Mindenkinek volt egy-egy barátságos szava a másikhöz. Az avasi hagyományokhoz hűen, bár nem tudom, hogy mennyire tudatosan, mi is a tokaji borvidékről vettük, hoztuk a szőlőt. Igazi tokaji készült a gyönyörű fahordókban. Volt pár sor szőlőnk is Tolcsva környékén, amit műveltünk. A tokaji borászkodás és szőlőtermesztés kislány korom óta az életem része volt. Ha ma egy palack tokajit kibontok, a saját borunk illata is felrémlik, bár már igen régen készült igazi bor a pincében.

HOBBITELEK

A hobbitelek-mozgalomból a 80-90-es években a kis és nagycsaládom sem maradhatott ki. A nagycsaládból, nagymamám és fogadott keresztapám a családjával Görömböly lankáin művelték a földet. Rengeteget barangoltunk ott az unokatestvéreimmel, igazság szerint rengeteg nyári napot töltöttünk ott, sokat kertészkedtünk, gyomláltunk és felfedeztük a környék erdeit. Mindig mentünk, hétvégente bográcsozás színesítette a görömbölyi napsütést, szigorú szabályokkal tűzdelve. Az ételre nagyon szigorú szabályok vonatkoztak: a pocskolás bűn, mindenki annyit szedjen, amit meg is eszik. Ha nem így történt, akkor komoly bajba kerülhetett az elkövető. A fenyegetés részét képezte a tölcsér... Ezt mai fejjel az étel tiszteletének tudom be.

Egyszer stoppoltunk, nem akarózt a hosszú utat megtenni a buszvégállomástól a telekig, meg persze a tehéncsorda is ott legelészett, amitől bevallom félttem. Egy ladás jött arra, aki kedvesen felvett minket, segítőkésznek tűnt... de teljesen más irányba vitt...szerencsére nem jutott messzire, mire megállt és ki tudtunk szállni. Kis kitérővel, erős szívdobogással, a megkönnyebbüléstől nevetve vágunk neki újra az útnak, ami a telekre vezetett, persze így még hosszabb lett az út. Megfogadtuk, soha többet nem ülünk idegen kocsiba!

Édesapám is szeretett volna kiskertet, hát bérelt a Bábonyibércen, igazán messze a várostól, ott is fel voltak osztva a parcellák, volt egy lapos kis földdarab, amit a legjobb tudásunk szerint igyekeztünk gondozni, talán egy-két évig küzdöttünk vele. Nem volt ott semmi, csupán a puszta, valahogy így képzeltem el az Alföldet is, ahogy a tikkadt szöcskenyájak legelésznek rajta. Szerencsére a hobbitelket hamar felváltotta az avasi pincesor.

PIZZA BOY – ELSŐ MUNKAHELY

1993 telén nyílt a Pizza Boy Étterem, ahol már motoros futárszolgálat is üzemelt. Ennek a díszes társaságnak lettem rövid ideig tagja. Történt, hogy az általános iskolai ballagásomra kaptam egy használt (nagyon használt) Honda Lead robogót és mellé szerezhettem vezetői engedélyt. Apukám intézte az eredeti japán import motort. Szép zöld színben pompázott. Imádtam! Így kezdődött el a motoros karrierem, rengeteget motoroztam. Szerencsés voltam, igaz sok-sok kellék szükségeltetett az új hobbihoz. De apukám ezt is megoldotta, elintézte, hogy a Pizza Boyban motoros futár lehessenek.

Tuzséri rokontól még egy bukósisakot is kaptam, amit édesapám festett le, csupa neon színre, hogy jól látható legyek. A Pizza Boyban a motoros társak sokat kuncogtak rajtam, én voltam az első lány a csapatban... lehettem 15-16 éves. Jó pár hónapig hétvégéztem ott és még esténként is mentem. A motorra felkerült a feketett hűtőtáska és irány a cím. A fiúk szűrték hova mehetek, viccesen a durvább környékek után megnézték a hátam, nem kándikál-e ki belőle kés vagy bármi. Fel se mértem milyen veszélyes elfoglaltság volt ez. De az biztos, hogy a borralólból megkerestem a szükséges keverékre valót, a fizetésre nem emlékszem. Teljesítményre fizettek minket, álló időben meg dobozokat hajtogattunk, mint Tóték... mindennek pizza szaga volt már. A tankönyveknek, füzeteknek, nekem... Már nem emlékszem mi volt a kiváltó ok, hogy nem mentem tovább dolgozni, de sok-sok kilométert levezettem. Talán egyedüli fiatal lányként nem volt a legjobb. Persze több kalandos sztori is megesett ebben a pár hónapban velem. Egyszer a Szent István utcába hívtak. A pizza dobozon ki volt írva zölddel, hogy PALL MALL. Hát nem igen tudtam mi az, nem dohányzom... így mikor a címre értem és a megrendelő kérte rajtam a cigit... persze, nem vettem (szerintem nem is a futár dolga)... úgy meglepődött legalább, mint én. A meglepődés egy jól megtermett borralalót eredményezett, vagy a tudatlanságom? Ki tudja.

Imádom az állatokat. Ámde a panel igencsak korlátozó tényező. Nagyszüleimnél Percezen volt kutya, ámde nem hozhattam haza. Nagy-nagy unszolások árán betört hozzánk az állattartás. Szerencsére testvérem is partner volt ebben. Azt hiszem hallal kezdtük. Később a halak mellett és helyett felkerült a palettára a hörcsög és a papagáj. A hörcsög egy imádni való jószág egy tizenéves szempontjából, ámde a fegyelem nem erőssége. Előfordult, hogy szüleim kergették éjjel, mert mindig megszökött az akváriumból, ámde a hörcsög cseles volt. Éjjel mászkált, mikor mi aludtunk. De meglett. Sajnos, avagy szerencsére a hörcsögös időszakot egy véletlen baleset felváltotta.

Történt egyszer télen, hogy hatalmas durranást hallottunk az erkélyen. Kimentem és egy madárral jöttem be, kiderült, az elsőről repült el. Vittem is fel szüleim pechére, kalitkástól-madarastól tértem vissza. Ez volt a kezdet egy csodás ara papagájjal, a neve Richaidson, aki elmondása szerint jó fiú volt és nem nagyon tűrte a kalitka fogságát. Unokatestvérem véletlenül el is engedte... Őt követte a nimfa papagáj, aki szintén nem tűrte a rabigát, szépen olvasott velem. Az Egri csillagokat olvastam, mikor felreppent a könyv tetejére és ott sétált a lapokon, segített lapozni. Olykor még a ceruzát is a kezem ügyébe helyezte. De jött unokatestvérem és a madár elrepült. Ezt követték a hullámosok, a kis ketreclakók és a pintyek. A hullámos papagájt keresztanyámtól kaptam, legalábbis az elsőt, ekkor már meg is macskásodtunk. A zöld hullámos papagájt a fekete perzsa macskám lakmározta meg.

Történt egyszer, hogy egy kis tarka házi macskánk lett. Szüleim kisebb örömére... Édesapám szépen elment dolgozni korán hajnalban. Anyukám rendezte a lakást és a macska, jajj, eltűnt, de kétségbeesésemben iskola után egy ismerős megszánt, hogy gyorsan menjek az Avasra, mert van egy fekete perzsa az alomban, aki senkinek se kell. Mert hát inkább csúnya mintsem szép. Ő lett Maffia, a mi fekete perzsánk csillanó arany szemmel és nem túl turpi orral. A történet komédiája apukám döbbenete, aki fehér tarka házi macskát hagyott itthon reggel és egy fekete perzsát talált este, mindezt egy nap leforgása alatt. Természetesen addigra a régi macska temetés is lezajlott a kertben a bérház bejárata mellett.

Maffia szép kort megélt, bár a kilenc életét legalább tízszer felhasználta, ha ez még nem lett volna elég, a macska és a papagájok között próbálkoztunk meg a kutyatartással. Ami nem a legjobb döntés kétszobás panellakásban. Különös tekintettel, ha egy nagy mozgásigényű dalmatáról van szó. Akkoriban adták a nagy sikerű 101 kiskutya filmet. Meg voltam veszve a pöttyösökért. Egy osztálytársam, Adrián lerajzolta mind a százat, azzal volt kitapétázva a szobánk, meg persze mozis poszterekkel, de a poszterek alatt ott sorakoztak a pöttyösök. Édesapám egyszer jött haza és mondta, elvisz egy helyre. Természetesen egy pöttyös anyuka volt csupa kis pöttyös kölyökkel a meglepetés. Mai napig megnézem a házat, ahonnan elhoztuk Alexandert, röviden csak Alexet, a dalmata kant, akinek csupán a fülein voltak foltok. Alex velünk cseperedett, bár ő kutya lévén némileg gyorsabban. De hősiesen vittem sétálni. A kutyás társaság is nagyon jól összehangolódott, közösen sétáltattuk az ebeket reggel-este, esőben-szélben és napsütésben. De ahogy lenni szokott, Alex kinőtte a panelt és apukám barátjához került Gesztelybe, élete végéig ott szaladgált előre és hátra az udvaron. Ezután jöttek a cicák és a halak. A halak nagyon kellemes társaság voltak, csak kevésbé dédelgethetőek. Az avasi pincénél pedig végre tarthattam kutyát, azaz az épülő támfal munkálatai közben beköltözött hozzánk egy fekete keverék. Csodakutya volt, egy kedves és hálás eb. Apukánk gyakran mondta, nálunk kutyának vagy macskának kellene inkább lenni.

CSAK A DIÓSGYŐR...

A diósgyőri stadion... Középiskolás nagykaszként volt az a pont, ahol megismertem a DVTK csapatát. Marika barátnőmmel és családjával rendszeresen jártunk meccsre, szigorúan csak a hazaira. Marika apukája többször elmondta, hogy én lehetnék a csapat kabalája, mert mikor kint voltunk, mindig nyert a csapatunk. Suliból is, ha utolsó órát érintett a meccs, elég volt csak a megfelelő tanárhoz fordulni, és szabad utunk volt a stadionba. Ekkoriban Tornyai Barna volt a csapat edzője, kedvenc játékosom pedig Túroczi volt, aki később átigazolt Nyíregyházára. A mérközéseken mindig a napos oldalra mentünk, a B szektor szomszédságába, fel a kakasülőre. A szempont: fel a tetejére, hogy makuka és sör ne a nyakunkban landoljon egy-egy morajlás közepette. Sokszor fordult elő, hogy mire észbe kaptunk, csupán ketten maradtunk lányok az egész lelátón. Nagyon hamar megtanultuk, hogy mi hagyjuk el leghamarabb a lelátót és a leggyorsabban jussunk el a 21-es busz végállomásához, nehogy bajunk essen. A legjobb dolog volt szurkolni a csapatnak, a nyertes mérkőzések jegyeit kincsként őriztük!

KÓSOS DIÁKKÉNT

A középiskola meghatározta az életem. Általánosból többen mentünk a Kósba, az osztályból tudomásom szerint hárman. Két fiúval írtam a felvételit, hisz magasépítő szerettem volna lenni, de mégis az informatikát választottam, Marika, a legjobb barátnőm is velem tartott, de ő vasútépítő lett.

Az informatika szak ekkor kuriózum volt, az első osztályt mindenki ámulva várta, vajon mi is ez. Sokunknak otthon számítógép sem volt (1994!). Válogatott társaság voltunk, kicsit megosztóan, mivel menzára ott sem jártam, picit kilógtam a sorból "különcséggel" - az osztályból mindenki ott ebédelt. Busszal közlekedtünk, bár ha Marikával egyszerre végeztünk, gyakran jöttünk haza gyalog hátul a Tiszai felé a felüljárón. Egy emlékezetes történet: kicsiny koromban kiszúrták a fülem, de középiskolában a legtöbb lánynak már fülenként két fülbevalója volt... Ekkor jött az egyik osztálytársam az ötlettel: szerezzünk vastag tűt és alkoholt, majd ő kilyukasztja. A terv nagyszerű volt, a kivitelezés hagyott némi kivetnivalót. A füllyukasztás az alagsorban történt, mikor mi voltunk a ruhatárosok. Zsuzsa az egyik fülemet óra előtt, a másikat pedig óra után lyukasztotta ki, természetesen a ruhatárban...

ZÁRSZÓ

A múlt, ami félmúlt inkább egy hangulat vagy csupán egy nosztalgikus életérzés, egy csendesebb és lassabb világ, ami körbevett. Hisz elmondtam, amit el lehet és talán azon túl is egy kicsit. Kicsippen tettem a múltam egy részét, reflektálva a környezetemre, mely meghatározza a jelenem. Szeretnék köszönetet mondani a körülöttem lévő angyaloknak, akik azzá formáltak, amivé váltam. Az évtizedes barátoknak, akik ott álltak mellettem mikor sírtunk és közösen nevtünk. Mérföldkő ez, közeledve a negyvenegyhez egy nosztalgikus kitekintés csupán. Gombolyítottam a fonalat, de minden átolvasás újabb gombolyagot hozott a kuszaságban. Talán fel se lehet tekerni ezt a sok-sok szálát, mely átszövi az egyéni életet és ezzel a szöveggel tarkítja a környezetet, mint egy impozáns falvédő, melybe egy bölcsélet kövül. Vagy egy ritka lelet, mely a környezetnek csupán egy érdekes olvasata. Ez a mérföldkő itt ér véget a múlt és a jelen határán.

Kiadó: Észak-Keleti Átjáró Egyesület
Kiadásért felel: Darázs Richárd
Design, tördelés: Török Eszter

Sorozatszerkesztő: Kapusi Krisztián
Megjelent: Miskolcon, 2020-ban, 500 példányban
Web: atjarokhe.hu HU ISSN 2063-6857
Fortepan / Szalay Béla (15. oldal)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

2020 MISKOLC